

OBSAH

I ÚVOD DO PEDAGOGIKY	15
1 PEDAGOGIKA	16
Vznik pedagogiky	16
Kdo byl a je pedagog?	16
2 VÝCHOVA	18
Co má vliv na utváření osobnosti jedince	18
Výchova v širším a užším slova smyslu	19
Názory na výchovu	19
3 VZÁJEMNÝ VZTAH PEDAGOGIKY A VÝCHOVY	21
4 SOUSTAVA PEDAGOGICKÝCH DISCIPLÍN	22
Základní pedagogické disciplíny	24
Hraniční pedagogické disciplíny	24
Aplikované pedagogické disciplíny	25
Další pedagogické disciplíny	25
5 PRÁCE S ODBORNOU PEDAGOGICKOU LITERATUROU	27
Informační (inspirativní) zdroje při studiu pedagogiky	27
Anotace	27
Odborná kartotéka žáka SPgŠ	30
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	30
Doporučená literatura k hlubšímu poznání vědy pedagogiky	30
II PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU	31
1 PŘEDMĚT PEDAGOGIKY VOLNÉHO ČASU	32
2 VÝZKUM A TEORIE VOLNÉHO ČASU	33
Pojem volný čas	33
Výpočet volného času	33
Měřítko volného času	34
Kdo má vliv na trávení volného času dětí a mládeže?	35
3 VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ	37
Funkce výchovy mimo vyučování	37
Pedagogika volného času a další disciplíny	38
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	38
4 OBSAH, VZTAHY A PROSTŘEDÍ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT PRO KULTIVACI A TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE	40
Obsah výchovy mimo vyučování	40
Odpočinkové činnosti	42
Rekreační činnosti	42
Zájmové činnosti	43
Sebeobslužné činnosti	45

Veřejně prospěšné činnosti	46
Příprava na vyučování	46
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	49
Hra	49
Obecně o hře	49
Definice hry	50
Hra pro naše studijní účely	50
Názory na dětskou hru	51
Co hrou dítě získává?	51
Znaky (dětské) hry	52
Aspekty hry	52
Třídění her pro školní a mimoškolní prostředí	53
Pedagogické třídění her	53
Psychologický pohled na hru	56
Hra ve vyučování	58
Hračka	58
Obecně o hračce	58
Hlavní požadavky na výrobu hračky	59
Funkce hračky	59
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	60
Vztahy při výchově mimo vyučování	60
Nejfrekventovanější vztahy při výchově mimo vyučování	62
Prostředí pro volnočasové aktivity	63
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	64
5 ŠKOLSKÁ A JINÁ ZAŘÍZENÍ ZABEZPEČUJÍCÍ VÝCHOVU, VZDĚLÁVÁNÍ A ZÁBAVU VE VOLNÉM ČASE	65
Požadavky na realizaci výchovy mimo vyučování	65
Školní vzdělávací programy a školská zařízení	66
Klasifikace volnočasových institucí	66
Školská zařízení pro zájmové vzdělávání	67
Školská výchovná a ubytovací zařízení	72
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	74
Instituce a sdružení zájmového vzdělávání	74
Komerční organizace	78
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	79
6 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ PÉČE, ÚSTAVNÍ A OCHRANNÁ VÝCHOVA	81
Rodina	81
Obecně o rodině	81
Typy rodin	81
Základní funkce rodiny	82
Typy rodinné výchovy	83
Typy nesprávného rodinného výchovného působení	85
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	85
Práva dítěte	85
Úmluva o právech dítěte	86
Preventivně výchovná péče o dítě	87
Preventivně výchovnou úlohu naplňují	87
Okamžitá pomoc s problémy dětí a mládeže	88
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	90
Náhradní rodinná péče	90
Poručenství	91
Svěření do péče jiné osoby	92
Pěstounská péče	92
Osvojení (adopce)	93

Hostitelská péče (zástupná péče)	95
Ústavní výchova a ochranná výchova	95
Zařízení ústavní výchovy ve zdravotnictví	95
Zařízení ústavní a ochranné výchovy ve školství	96
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	101
7 MODERNÍ TRENDY PEDAGOGIKY VOLNÉHO ČASU	102
Streetworker, sociální asistent	102
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	102
Doporučená literatura k hlubšímu studiu pedagogiky volného času	103
III PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKA	105
1 PŘEDMĚT PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKY	106
2 DRUHY ZAŘÍZENÍ PRO PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVU	107
Mateřská škola (MŠ)	107
Speciální mateřská škola	108
Přípravná třída základní školy	108
3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	110
4 CÍLE PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	111
Cíl výchovného působení obecně	111
Záměr předškolního vzdělávání	111
Cíle předškolního vzdělávání	112
Rámcové cíle	112
Klíčové kompetence	112
Dílčí vzdělávací cíle	116
Dílčí výstupy (očekávané výstupy a výsledky učení)	116
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	116
5 OBSAH VÝCHOVNÉHO PŮSOBENÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	117
Obsah vzdělávání obecně	117
Obsah předškolního vzdělávání	117
Dítě a jeho tělo	119
Dítě a jeho psychika	121
Dítě a ten druhý	129
Dítě a společnost	131
Dítě a svět	134
Jak pracují mateřské školy se vzdělávacím obsahem RVP PV	136
Režim dne v mateřské škole	137
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	140
6 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A JEHO HODNOCENÍ	142
Kdo zpracovává školní vzdělávací program	142
Třídní vzdělávací program	143
Systém hodnocení výchovně vzdělávacích výsledků	143
Pedagogická evaluace	143
Pedagogická diagnostika	144
7 PODMÍNKY VÝCHOVNÉHO PŮSOBENÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	145
Podmínky výchovy obecně	145
Podmínky výchovy v mateřské škole (vnější podmínky)	145
Věcné podmínky	146
Životospráva	146

Psychosociální podmínky	147
Organizace chodu MŠ	148
Řízení MŠ	147
Personální a pedagogické zajištění	148
Spoluúčast rodičů	148
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	149
8 VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ METODY	150
Výchovně vzdělávací metoda obecně	150
Klasifikace metod	150
Výchovné metody	151
Vzdělávací metody	154
Volba metody v mateřské škole	157
9 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ ZÁSADY	158
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	161
10 MOTIVACE DĚTÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	162
Několik rad, jak motivovat dítě v MŠ	163
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	164
11 OSOBNOST UČITELKY MATEŘSKÉ ŠKOLY	165
O učitelích obecně	165
Typologie učitele	166
Učitel z hlediska obsahu výchovy	166
Učitel podle přístupu k vedení dětí	166
Učitel podle vztahu ke své výchovně vzdělávací práci	167
Učitelka mateřské školy	168
Vzdělání a sebevzdělávání učitelky MŠ	168
Vlastnosti učitelky MŠ	168
Pracovní povinnosti učitelky MŠ	169
Co a kdo od učitelky MŠ očekává	171
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	173
Doporučená literatura k hlubšímu studiu předškolní pedagogiky	173
IV SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA	175
1 PŘEDMĚT, ZÁKLADNÍ POJMY A OBORY SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY	176
Základní pojmy ve speciální pedagogice	176
Typy vad	176
Speciální vzdělávací potřeby (SVP)	178
Podpůrná opatření	178
Obory speciální pedagogiky	180
Příčiny abnormalit u jedinců	181
Vrozené vývojové vady	181
Získané vady	182
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	184
2 PSYCHOPEDIE	185
Mentální postižení a příčiny jeho vzniku	185
Projevy mentálního postižení	186
Stupně mentální retardace	187
Downův syndrom	189
Zásady práce s jedincem s mentálním postižením	190
Instituce pro jedince s mentálním postižením	190
Porucha autistického spektra (PAS)	192
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	193

3	SOMATOPEDIE	195
	Zdravotní oslabení	195
	Dlouhodobé onemocnění	196
	Tělesné postižení	198
	Zásady práce s dítětem se zdravotním oslabením a s dítětem nemocným	200
	Zásady práce s dítětem s tělesným postižením	201
	Instituce pro jedince s tělesným postižením	202
	<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	204
4	OFTALMOPEIDIE	205
	Druhy klasifikací zrakových vad a poruch	205
	Klasifikace podle porušené zrakové funkce	205
	Klasifikace podle stupně zrakového postižení	208
	Vzdělávání dětí s těžkým zrakovým postižením	209
	Zásady práce s dítětem se zrakovým postižením	211
	Instituce pro jedince se zrakovým postižením	211
	<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	212
5	SURDOPEIDIE	214
	Druhy klasifikací sluchových vad a poruch sluchu	214
	Klasifikace vad a poruch sluchu podle místa postižení	214
	Klasifikace vad a poruch sluchu podle míry postižení	215
	Klasifikace vad a poruch sluchu podle doby vzniku	216
	Komunikace osob se sluchovým postižením	217
	Formy komunikace osob se sluchovým postižením	217
	Kompenzační pomůcky pro jedince se sluchovým postižením	219
	Výchova a vzdělávání dětí se sluchovým postižením	219
	Instituce pro jedince se sluchovým postižením	220
	<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	222
6	LOGOPEDIE	223
	Některé typy narušených komunikačních schopností	223
	Nemluvnost	223
	Narušení zvuku řeči	225
	Narušení plynulosti řeči	225
	Narušení článkování řeči	226
	Zásady práce s dětmi s narušenou komunikační schopností	227
	Instituce pro jedince s narušenou komunikační schopností	229
	<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	229
7	SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA OSOB S ODLIŠNOSTMI V DÍLČÍCH FUNKCÍCH A S DALŠÍMI SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	230
	Žáci s problémy ve školní zralosti a připravenosti	230
	Školní zralost	230
	Školní připravenost	231
	Odklad školní docházky	231
	Vstup dítěte do školy	232
	Lehká mozková dysfunkce (LMD)	233
	Žáci se specifickými vývojovými poruchami chování	235
	Specifické poruchy pozornosti	235
	Žáci se specifickými poruchami učení (SPU)	237
	Dyslexie	238
	Dysgrafie	239
	Dyskalkulie	240
	Dysortografie	240
	Dyspraxie	241

Dysmúzie	241
Dyspinxie	241
Levoručí žáci	241
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	244
8 ETOPEDIE	245
Cílové skupiny etopedie	245
Porucha chování	247
Příčiny poruch chování	247
Klasifikace poruch chování	248
Nejčastější typy poruch chování v dětství a dospívání	250
Látkové závislosti	256
Legální návykové látky	256
Nelegální návykové látky	258
Nelátkové závislosti	260
Gamblerství	260
Závislost na sektách	261
Poruchy příjmu potravy (PPP)	262
Sebepoškozování, sebevražda	263
Úzkostné stavy u dětí	263
Deprese u dětí	264
Poruchy psychosexuálního vývoje, sexuální preference, sexuálního chování	264
Syndrom CAN	266
Prevence sociálně patologických jevů	268
Zásady práce s jedincem s problémy v chování či prožívání	269
Instituce pro jedince s problémy v chování či prožívání	269
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	271
Doporučená literatura k hlubšímu studiu speciální pedagogiky	272
V VYBRANÉ KAPITOLY Z DĚJIN PEDAGOGIKY	273
1 PŘEDMĚT DĚJIN PEDAGOGIKY	274
2 PRAVĚK – POČÁTKY VÝCHOVY	276
3 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ VE STAROVĚKU	277
Čína	277
Řecko	277
Spartská výchova	278
Athénská výchova	279
Řím	279
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	280
4 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ VE STŘEDOVĚKU	281
Typy škol	282
Katechumenské školy	282
Katechetské školy	282
Farní školy	282
Klášterní školy	282
Katedrální školy	283
Středověké univerzity	284
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	285
5 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V NOVOVĚKU	287
Změny doby	287
Zámořské objevy	287
Renezance a humanizmus	287

Reformace	288
Školství	288
Myšlenky na změny školství	288
Jezuitské školy	289
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	290
6 JAN AMOS KOMENSKÝ (1592–1670)	292
Životopisná data a místa působení J. A. Komenského	292
Období po smrti J. A. Komenského	295
Dílo J. A. Komenského	296
Velká didaktika	296
Informatorium školy mateřské	296
Komenského názory na výchovu	296
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	297
7 DĚJINY PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKY	299
Názory na výchovu a vzdělávání v předškolním věku	299
Platón	299
Jan Amos Komenský	299
Instituce pro předškolní výchovu a vzdělávání v 17. až 19. století	300
Infant school	301
Opatrovny	301
Kindergarten	301
Reformátoři předškolního vzdělávání v 19. a 20. století	304
Reformátorky v období 1. republiky u nás (1918–1939)	306
Socialistická mateřská škola (1948–1989)	306
Mateřská škola po roce 1989	307
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	309
8 TRADIČNÍ PEDAGOGIKA	310
Pedagogika podle Herbarta	310
Praktická pedagogika	311
Význam Herbarta	314
Herbartisté	314
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	316
9 REFORMNÍ PEDAGOGIKA	317
Co reformátoři kritizují?	317
Některé myšlenky reformních pedagogů	318
Reformní pedagogické hnutí	319
Waldorfská škola	320
Daltonský plán	321
Freinetovská škola	322
Jenský plán	322
Montessoriovská škola	323
Summerhill – svobodná škola	324
Shrnutí hlavních myšlenek a cílů reformní pedagogiky	326
<i>Nejčastější otázky při zkoušení</i>	328
Doporučená literatura k hlubšímu studiu dějin pedagogiky a reformních proudů pedagogiky	328